

УДК 346

DOI <https://doi.org/10.32844/2618-1258.2025.5.17>

ЧЕМЕРИС М.С.

ПУБЛІЧНИЙ ГРАНТ ЯК ПРАВОВА КАТЕГОРІЯ: ЙОГО ВИДИ ТА ОЗНАКИ

PUBLIC GRANT AS A LEGAL CATEGORY: ITS TYPES AND CHARACTERISTICS

В статті викладено результати аналізу стану правового регулювання та правового закріплення поняття окремих видів публічних грантів, їх видів та ознак, результати аналізу публічних грантів як правової категорії, їх відмежування від грантів приватно-правового характеру. Викладено актуальність та дослідженість теми аналізу, мету статті, а також основні результати дослідження. Наведено спроби правового закріплення поняття «грант», «бюджетний грант», «державний грант», «президентський грант», «субгрант», інших його видів та базових ознак. Висвітлено підходи вчених до характеристики основних ознак грантів, в тому числі публічно-правового характеру. Викладено результати власного аналізу властивих грантам загалом і публічним грантам зокрема ознак (рис), що дав можливість виокремити значно більшу їх кількість, а також переосмислити вже закріплені в законодавстві та окреслені науковцями. До основних ознак публічного гранту віднесено: 1) двосторонній суб'єктний склад відносин публічного гранту; 2) добровільність вступу у відносини публічного гранту приватно-правового суб'єкта; 3) предметом гранту (фінансові ресурси, майно або послуги); 4) безповоротність; 5) безвідплатність; 6) відповідальне цільове використання коштів; 7) надання на підставі договору; 8) надання за результатами проведення конкурсу (експертизи) грантових проєктів; 9) строковість; 10) надання на умовах підконтрольності та підвітності. Висвітлено види публічних грантів, які згруповано за критеріями суб'єктів надання, джерелами надходження, підставою надання, умовами фінансування, часом реалізації. Запропоновано наступні шляхи дослідження та вдосконалення правового регулювання інституту публічного гранту.

Ключові слова: *грант, публічний грант, бюджетний грант, державний грант, урядовий грант, президентський грант, державна допомога.*

The article presents the results of the analysis of the state of legal regulation and legal consolidation of the concept of individual types of public grants, their types and features, the results of the analysis of public grants as a legal category, their distinction from grants of a private law nature. The relevance and research of the topic of the analysis, the purpose of the article, as well as the main results of the study are presented. Attempts to legally consolidate the concepts of "grant", "budget grant", "state grant", "presidential grant", "subgrant", other types and basic features are presented. The approaches of scientists to the characteristics of the main features of grants, including those of a public law nature, are highlighted. The results of our own analysis of the features (drawings) inherent in grants in general and public grants in particular are presented, which made it possible to single out a much larger number of them, as well as to rethink those already enshrined in legislation and outlined by scientists. The main features of a public grant include: 1) the bilateral subject composition of public grant relations; 2) voluntariness of entering into a public grant relationship of a private legal entity; 3) the subject of the grant (financial resources, property or services); 4) irrevocability; 5) non-remuneration; 6) responsible targeted use of funds; 7) provision on the basis of a contract; 8) provision based on the results of a competition (expertise) of grant projects; 9) timeliness; 10) provision under

conditions of control and accountability. The types of public grants are highlighted, which are grouped according to the criteria of the entities providing them, sources of income, the basis for providing them, financing conditions, and implementation time. The following ways of researching and improving the legal regulation of the institution of a public grant are proposed.

Key words: *grant, public grant, budget grant, state grant, government grant, presidential grant, state aid.*

Актуальність дослідження публічних грантів як правової категорії, особливостей їх правового регулювання зумовлена зростанням ролі грантових механізмів у реалізації державних політик, підтримці економічно і соціально значущих проектів та розвитку різних сфер суспільного життя. У сучасних умовах, коли гранти стають важливим інструментом фінансування інновацій, культури, науки, освіти та громадських ініціатив, виникає потреба чітко визначити їхню правову природу, види та ключові ознаки. Належне нормативно-правове регулювання публічних грантів має забезпечувати прозорість процедур їх надання, запобігати зловживанням, сприяти ефективному використанню бюджетних та інших публічних коштів та зміцнює довіру до механізмів надання публічної (державної) підтримки (допомоги). Водночас, системне вивчення цієї правової категорії дозволяє усунути існуючі прогалини та сформувати цілісну, узгоджену модель публічної грантової допомоги в Україні.

Дослідження особливостей правового регулювання грантів їх видів та ознак, в тому числі грантів як форми міжнародної допомоги, залучення міжнародної технічної допомоги в формі грантів здійснювали такі науковці, як А. Азарова, І. Білан, О. Галько, О. Житкевич, Ю. Звір, К. Каліна, М. Кобеля-Звір, А. Колісник, М. Костів, К. Недря, Л. Рибалко, Л. Нікіфорова, С. Свірко, С. Сисюк, І. Трубавіна, А. Шиян, Н. Якимчук та інші.

Однак дослідники висвітлюють лише окремі аспекти грантів як правової категорії, їх ознаки, проте переважно предметом аналізу є приватні гранти і недостатня увага приділяється видам та ознакам публічних грантів як особливої правової категорії.

Метою статті є системне висвітлення сучасного стану правового регулювання публічних грантів, їх зміст як правової категорії, їх видів та ознак.

Основні результати дослідження. В значенні фінансового інструменту поняття «грант», «державний грант», «бюджетний грант», «президентський грант» та інші пов'язані терміни вживаються в законодавстві України, однак лише в окремих законах закріплено визначення поняття «грант», при цьому дефініція поняття «бюджетний грант» закріплена в пп. 14.1.277-1 п. 14.1 ст. 14 ПК України [1] в податкових цілях, як така, що охоплює лише окремі гранти, що надаються за рахунок бюджетних коштів. Однак, гранти за рахунок бюджетних коштів, в тому числі залучених, надаються і в рамках інших програм, правові підстави та порядок надання яких закріплені в інших законах, однак, такі гранти, з огляду на визначення поняття «бюджетні гранти» в ПК України, до зазначеної категорії не належать.

Правові положення про можливість надання грантів державою в тому числі за рахунок бюджетних коштів закріплені в Законі України «Про науку та науково-технічну діяльність» (надання на безоплатній і безповоротній основі державою, юридичними, фізичними особами, у тому числі іноземними, та (або) міжнародними організаціями для розвитку матеріально-технічної бази для провадження наукової і науково-технічної діяльності, проведення конкретних фундаментальних та (або) прикладних наукових досліджень, науково-технічних (експериментальних) розробок, зокрема на оплату праці наукових (науково-педагогічних) працівників у рамках їх виконання, за напрямками і на умовах, визначених надавачами гранту) [2]; в Законі України «Про освіту» [3], в Законі України «Про наукові парки» [4], в Законі України «Про державну підтримку кінематографії в Україні» [5], в Законі України «Про державну підтримку книговидавничої справи в Україні» [6] (для реалізації програм, проектів, заходів, а також для інституційної підтримки суб'єктів видавничої справи незалежно від форми власності); Законі України «Про культуру» та інших.

Зокрема, в Законі України «Про культуру» закріплено наступне визначення поняття «*грант*» – фінансові ресурси, що надаються на безповоротній основі суб'єкту, який провадить діяльність у сфері культури, для реалізації культурно-мистецького проекту [7] та інших законах. Вказане визначення дуже широке і не дає уяву про всі суттєві ознаки гранту, зокрема в ньому відсутнє окреслення мети, зобов'язання отримувача із реалізації проекту та інші ознаки гранту.

В пп. 5 ч. 1 ст. 1 Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність» закріплено більш розширену і вузькоспеціалізовану дефініцію поняття «грант», який визначено як «фінансові чи інші ресурси, надані на безоплатній і безповоротній основі державою, юридичними, фізичними особами, у тому числі іноземними, та (або) міжнародними організаціями для розвитку матеріально-технічної бази для провадження наукової і науково-технічної діяльності, проведення конкретних фундаментальних та (або) прикладних наукових досліджень, науково-технічних (експериментальних) розробок, зокрема на оплату праці наукових (науково-педагогічних) працівників у рамках їх виконання, за напрямками і на умовах, визначених надавачами гранту» [2].

В Законі України «Про державну підтримку книговидавничої справи в Україні» від 06 березня 2003 року № 601-IV поняття «грант» визначено як грошові кошти (фінансові ресурси), що надаються на безоплатній, безпроцентній і безповоротній основі суб'єктам господарювання та фізичним особам за результатами конкурсного відбору, для реалізації програм, проєктів, заходів, а також для інституційної підтримки суб'єктів видавничої справи незалежно від форми власності [6]. Важливими для визначення характерних ознак гранту як фінансового інструменту є й інші положення вказаного Закону, зокрема закріплені в статті 8-1: 1) щодо чіткого окреслення суб'єктів грантових відносин: надавача та отримувача; 2) щодо врегулювання порядку надання грантів на підзаконному рівні; 3) щодо встановлення граничного розміру гранту – мінімальної та максимальної його суми; 4) щодо вимог до адміністративної процедури з прийняття рішення про надання гранту; 5) можливості надання гранти у повному обсязі чи на умовах співфінансування; 6) щодо проєкту як підстави надання гранту; 7) щодо розмежування грантів на гранти для підтримки проєктів та гранти інституційної підтримки; 8) щодо укладення договору гранту, його істотних умов та типової форми; 9) щодо обмеженості строку реалізації проєкту; 10) щодо підконтрольності та підзвітності відносин з реалізації грантового проєкту та виконання договору гранту; 11) щодо відповідальності отримувача за порушення умов договору [6].

Наступним прикладом є Закон України «Про виконання програм Глобального фонду для боротьби із СНІДом, туберкульозом та малярією в Україні» від 21 червня 2012 року № 4999-VI (далі – Закон № 4999-VI), в ч. 1 ст. 1 якого закріплено, що «грант – кошти Глобального фонду, що надаються основному реципієнту (основним реципієнтам) на безоплатній та безповоротній основі (безповоротна фінансова допомога) для здійснення цільових заходів у сфері профілактики та протидії ВІЛ-інфекції/СНІДу, туберкульозу в Україні та є благодійною допомогою» [8].

Також в Законі № 4999-VI введено таке поняття як «субгрант», яке визначено в ст. 1 як «частина гранту, що надається основним реципієнтом субреципієнту на безоплатній та безповоротній основі (безповоротна фінансова допомога) для здійснення цільових заходів у сфері профілактики та протидії ВІЛ-інфекції/СНІДу, туберкульозу» [8]. Відповідно отримувач субгранту виступає субреципієнтом (ст. 1 Закону 4999-VI) [8]. До характерних ознак вказаного виду грантів згідно з ч. 4 і 5 Закону 4999-VI віднесено: 1) предмет гранту: іноземна валюта (ч. 6 ст. 4, ч. 3-4 ст. 5); 2) правова підстава отримання гранту: договір про надання гранту (ч. 1 ст. 5); 3) можливість авансових платежів суми гранту (ч. 2 ст. 6); 4) імунітет від стягнення коштів гранту (ч. 4 ст. 5); 5) цільове призначення грантів (ч. 4 ст. 5); 6) особливості правового регулювання закупівлі товарів, робіт і послуг за кошти грантів (субгрантів), що здійснюються здійснюються згідно з вимогами Глобального фонду у сфері управління закупівлями та постачанням, а також внутрішніми процедурами основних реципієнтів (субреципієнтів), що погоджені з Глобальним фондом (ч. 1 ст. 6); 7) підконтрольність та підзвітність отримувачів гранту (ст. 9) [8].

В ряді законів вживаються й інші пов'язані терміни. Зокрема в ч. 4 ст. 63 Закону України «Про медіа» вживається термін «державні гранти» і закріплено, що «органи державної влади та органи місцевого самоврядування мають право надавати державні гранти та інші види державної підтримки виключно зареєстрованим медіа» [9], указами Президента України запроваджено «президентські гранти», проти в більшості випадків вживається загальне поняття «грант».

Питання ознак грантів виступало предметом дослідження ряду науковців. Зокрема М.Т. Костів визначила наступні спільні ознаки притаманні гранту: «безоплатність, безповоротність, цільове спрямування гранту на реалізацію проєкту в тій чи іншій сфері», а також відзначила те, що «реалізація проєкту передбачає наявність певного строку використання грошових коштів» [10 с. 28]. В свою чергу, із визначення поняття «грант» (в разі надання його за рахунок бюджетних коштів) та «бюджетний грант», що закріплені в ПК України та профільних законах, Н.Я. Якимчук вивела ряд ознаки бюджетних грантів, що надаються за рахунок бюджетних коштів, відповідно до встановлених бюджетних призначень, в межах затверджених бюджетних програм. Такими ознаками бюджетного гранту визнано їх надання: 1) в формі бюджетних коштів;

2) безоплатно; 3) безповоротно; 4) на цільових засадах; 5) як форми державної допомоги (підтримки); 6) виключно для реалізації проекту або програми у сферах реалізації державної політики в окремій сфері (науки, освіти, культури, туризму, у секторі креативних індустрій, спорту та інших гуманітарних сферах); 7) на умовах, визначених надавачами грантів – дотримання бюджетної дисципліни; 8) лише надавачем, визначеним Урядом, відповідно до затвердженої бюджетної програми [11]. Інколи в законах вказується ознака «безпроцентності» та надання бюджетних грантів «за результатами конкурсного відбору» та інші [11].

Досліджуючи гранти М.Я. Кобеля-Звір виділила наступні змістовно-сміслові групи підходів до визначення дефініції цього поняття: 1) з позиції грантоотримувача, підходи до визначення акцентують увагу на реципієнтах грантів, якими «можуть бути як фізичні особи, так і юридичні, як органи влади, так і місцевого самоврядування, як представники громадського сектору, так і підприємництва (мікро-, малий та середній бізнес); освітні, медичні, науково-дослідні установи тощо»; 2) з позиції грантодавця, підходи ґрунтуються на тому, що надавачами грантів виступають «державні цільові фонди України, ЄС, США, транскордонні програми, уряди країн-членів ЄС, міністерства закордонних справ іноземних держав, посольства іноземних держав в Україні, уряди країн-членів європейського економічного простору, програми регіональної підтримки, корпоративні бізнес-структури, благодійні фонди»; 3) «з позиції форми, виду та типу грантової допомоги» [12 с. 19].

Однак, детальний аналіз властивих грантам загалом і публічним грантам зокрема ознак (рис) дає нам можливість виокремити значно більше ознак грантів, а також переосмислити названі.

Першою загальною рисою грантів є їх *суб'єктний склад*, оскільки обов'язковими суб'єктами виступають *надавач (донор) та отримувач* (реципієнт) гранту. В даний час в якості *грантодавців – надавачів публічних грантів* виступають як суб'єкти публічного адміністрування (публічної фінансової діяльності), так і уповноважені ними організації (банки, агенти). Переважна більшість публічних грантів надаються за рахунок бюджетних коштів (бюджетні гранти, урядові гранти, президентські гранти, інші). Надання ж грантів за рахунок позабюджетних джерел, коштів міжнародних фінансових організацій, іноземних держав та приватних фондів виконує свого роду функцію вирівнювання диспропорції бюджетного фінансування, збалансовує недостатність бюджетних коштів на забезпечення потреб та досягнення інтересів, що мають загальноосупільне значення. Щодо другої сторони відносин – отримувачів грантів, зокрема публічних грантів, то виключний їх перелік, а також критерії, яким вони мають відповідати визначаються як на рівні закону, що має відбуватися у переважній більшості випадків, так і на підзаконному рівні нормативно-правовими актами, якими затверджено окремі порядки надання відповідних видів грантів, і деталізуються в умовах надання грантів. Зокрема в Порядках надання грантів, що затверджені Постановою Кабінету Міністрів України від 21 червня 2022 року № 738 [13]. Для окреслених суб'єктів такі норми права формують суб'єктивне право звернення з метою отримання публічного гранту.

Дослідники відзначають таку рису грантів як *добровільність, стверджуючи, що* кожен учасник відносин в сфері грантової діяльності самостійно визначає міру і обсяг участі в даному процесі [12]. Також імперативність норм, що регулюють відносини в сфері публічних грантів, обумовлена тим, що отримувач в цих відносинах реалізує саме обов'язок із відповідального цільового використання гранту, тобто використання має відповідати загальній меті надання грантів, правовим обмеженням щодо напрямів використання та здійснюваним витратам, поданому отримувачем грантового проекту та доданому до нього бізнес-плану, умовам укладеного з ним договору.

Дослідники відзначають таку рису грантів як *добровільність, стверджуючи, що* кожен учасник відносин в сфері грантової діяльності самостійно визначає міру і обсяг участі в даному процесі [12].

У відносинах публічного гранту надавач діє як владний суб'єкт реалізуючи свої повноваження з управління публічними (в т.ч. бюджетними) коштами і в разі наявності всіх правових підстав для надання гранту та наявності коштів, зобов'язаний надати грант шляхом прийняття відповідного рішення – адміністративного акту, з наступним оформленням договору гранту. Відносини з прийняття вказаної категорії адміністративних актів не включені до числа тих, на які не поширюється дія Закону України «Про адміністративну процедуру» від 17 лютого 2022 року № 2073-ІХ (ч. 2 ст. 1) [14], а тому на відносини з розгляду звернень в формі заявки на одержання гранту, вирішення адміністративних справ та спорів, що виникають в цій сфері, поширюється дія Закону України «Про адміністративну процедуру». А свобода приватного суб'єкта отримувача гранта полягає в свободі подати заявку на грант і укладенні договору, що відповідає формі

типового договору, відмовитися від гранту з поверненням суми, проте з моменту взяття гранту за рахунок публічних коштів, він перебуває в публічних відносинах з надавачем гранту, в яких реалізує обов'язок на цільове використання коштів (інших ресурсів), згідно з договором гранту і грантовим проектом, подання фінансової та іншої звітності, захищена законом, а тому ці відносини є об'єктом фінансового контролю і в разі порушення обов'язку відбувається притягнення до відповідного виду юридичної відповідальності.

Предметом гранту є допомога (приватна чи публічна), що надається у переважно у грошовій формі, проте в окремих законах закріплено, що це може бути майно, інші фінансові ресурси, а в окремих випадках допускається її надання у формі послуг. При цьому слід розрізняти форму гранту (в формі відповідного виду фінансових ресурсів (в т. ч. грошовій формі, інших валютних цінностей, цінних паперів, віртуальних активів тощо), майнову, в формі послуги чи нематеріальну інституційну підтримку) та суму гранту, яка завжди визначається в грошовому еквіваленті.

Наступною ознакою є *безповоротність*, за умови дотримання критеріїв надання грантів та виконання всіх умов виконання грантового проекту і використання як наданих коштів, так і придбаного майна. Саме риса безповоротності відрізняє гранти від кредитування, в т. ч. за рахунок публічних коштів, бюджетних коштів. Зауважимо, що на відміну від кредитування бюджету, яке в п. 31 ч. 1 ст. 2 БК України поняття «гранти» так само як і поняття «бюджетні гранти» в БК України не визначено, і відносини з цільового використання грантів, що надаються за рахунок бюджетних коштів, здійснення контролю за додержанням бюджетного законодавства отримувачами грантів ним не врегульовані.

До ознак гранту також слід віднести *безвідплатність*, що також відрізняє гранти від кредитування. Ознака гранту як такого, що надається безоплатно недостатньо закріплена в законодавстві, оскільки таке положення ми зустрічаємо у визначенні поняття «бюджетний грант» [1], в ст. 1 Закону України «Про виконання програм Глобального фонду для боротьби із СНІДом, туберкульозом та малярією в Україні» [8], однак відсутність положень в актах законодавства про необхідність внесення певної плати отримувачем гранту також свідчить про те, що безоплатність є загальною ознакою всі грантів.

Додатковою рисою *безвідплатності гранту є те*, що отримувач не вносить попередню плату за участь в конкурсі, відборі (конкурсі), за подання заявки тощо, не сплачує плату за надання гранту або плату в формі частки з результатів реалізації проекту.

Наступна ознака – *договірна форма надання*, оскільки грант надається на підставі рішення про надання, що виконується надавачем у формі укладення ним з отримувачем договору гранту (субгранту) відповідно до встановленої типової форми, або надання йому можливості здійснити письмове приєднання до договору.

Ще одна важлива ознака – *цільове призначення (використання) грантів*. Перелік цілей, на які надаються гранти на сьогодні є досить широким. Надання публічного гранту обумовлене загальною метою надання грантів, що має відповідати зокрема цілі бюджетного призначення, схваленому грантовому проекту та доданого до нього бізнес-плану, умовам договору гранту. Саме наявність цілі обумовлює особливості гранту як окремого виду фінансової допомоги, що має свою правову форму сучасного фінансового інструменту взаємодії держави та суспільства, та також із міжнародною спільнотою.

Надання публічного грантів на підставі *аналізу* поданого (заявленого) проекту («*грантового проекту*»), а в окремих випадках зазначається термін «програма»), який відповідає умовам надання гранту. Залежно від того, на що спрямована діяльність отримувача гранту – на інституційний розвиток чи реалізацію заходів, розрізняють інституційні гранти чи гранти на реалізацію заходів. В умовах, коли фінансові асигнування обмежені, визначення отримувачів грантів (бенефіціарів) вимагає порівняння грантових проектів всіх зацікавлених сторін, якому передую публічне оголошення для подання заявок.

Важливою рисою грантів є їх *строковість* – обмежений час реалізації грантового проекту, встановлений в законодавстві, порядку надання грантів та договорі. строк на який надається грант обумовлений строком реалізації грантового проекту, що визначається в договорі з надання гранту, а в разі якщо йдеться про публічний грант – в законодавстві, умовах надання гранту, що обумовлює строки виплати гранту. Дослідники відмічають, що строки виплати грантів не завжди збігаються «з намірами сторін стосовно запланованого строку реалізації запланованого проекту» [10 с. 33].

Ще однією важливою ознакою грантів є те, що вони (як приватні, так і публічні) надаються на умовах *підконтрольності та підзвітності*. При цьому публічні гранти та діяльність надавача в сфері їх надання, забезпечення моніторингу виконання грантів, здійснення перевірок та аналізу звітів отримувачів є об'єктами публічного фінансового контролю, оскільки їх надання відбувається з використанням публічних коштів в розумінні Закону України «Про відкритість використання публічних коштів» [15].

Висновки. Поняття «публічний грант» не одержало належного правового закріплення в законодавстві України, при тому, що вже є устояним законодавство та практики надання окремих видів публічних грантів, зокрема, за рахунок бюджетних коштів (бюджетних грантів, урядових грантів, президентських грантів, інших), за рахунок інших позабюджетних публічних фондів коштів.

До основних ознак публічного гранту слід віднести: 1) двосторонній суб'єктний склад відносин публічного гранту: надавач та отримувач, в яких одна сторона діє як суб'єкт публічного адміністрування – публічної фінансової діяльності (відносини передбачають можливість делегування надавачем гранту окремих повноважень, прав уповноваженим суб'єктам); 2) добровільність вступу у відносини публічного гранту приватно-правового суб'єкта; 3) предметом гранту є публічна допомога, що надається у формі майна, фінансових ресурсів або послуг; 4) безповоротність, за умови дотримання критеріїв надання публічного грантів та виконання всіх умов виконання грантового проекту і використання як наданих коштів, так і придбаного майна; 5) безвідплатність, отримувач не вносить плату за надання гранту або з результатів реалізації грантового проекту; 6) відповідальне цільове використання коштів, тобто таке яке відповідає загальній меті надання грантів (що має відповідати зокрема цілі бюджетного призначення), схваленому грантовому проекту та доданого до нього бізнес-плану, умовам договору гранту; 7) надання на підставі договору (у формі типового договору чи письмового приєднання), який відповідає ознакам типового договору; 8) надання за результатами проведення конкурсу (експертизи) грантових проектів – фінансування надається на реалізацію індивідуального проекту, який відповідає умовам надання публічного гранту; 9) строковість; 10) надання на умовах підконтрольності та підзвітності.

Зважаючи на те, що в законодавстві закріплені різні види та форми грантів, можна виділити ряд класифікаційних ознак грантів, які дають можливість розмежовувати їх види:

1) за суб'єктом надання: (а) публічний грант, наданий за рахунок публічних коштів як форма державної (публічної) допомоги: (i) бюджетний грант, (ii) президентський грант, (iii) урядовий грант, (iv) інші гранти за рахунок бюджетних коштів, (v) гранти за рахунок інших публічних коштів; (б) приватний грант: (i) грант за рахунок юридичних осіб, НПО; (ii) благодійний грант (за рахунок благодійних організацій та інших благодійників);

2) за джерелом надходження: I) із зовнішніх джерел: (а) гранти за рахунок суб'єктів міжнародного права: коштів МФО, іноземних держав та ЄС (міжнародні гранти, транснаціональні гранти, гранти ЄС); (б) гранти за рахунок міжнародних неурядових організацій та інших партнерів МТД; (в) гранти за рахунок юридичних осіб, які запровадили грантову підтримку; 2) із внутрішніх джерел: I) за рахунок публічних коштів: (а) бюджетних: (i) гранти в рамках бюджетних програм Державного бюджету України (бюджетні гранти, державні (урядові) гранти, президентські гранти, інші публічні гранти); (ii) місцеві гранти; (б) гранти за рахунок коштів фондів загальнообов'язкового державного соціального страхування та Пенсійного фонду України; (в) гранти за рахунок коштів публічних позабюджетних цільових фондів; II) за рахунок приватних коштів: а) корпорацій та юридичних осіб приватного права; б) неурядових організацій; в) фізичних осіб;

3) за підставою надання: а) на конкурсних засадах; б) без конкурсу за результатами експертизи;

4) за умовами фінансування: а) повний грант (повне покриття грантового проекту); б) грант на умовах співфінансування (часткове покриття потреб грантового проекту);

5) за часом реалізації: короткострокові (до одного року), середньострокові (від одного до трьох років), довгострокові (від трьох до певного обмеженого в часі строку).

Подальші дослідження видів та елементів публічних грантів, особливостей правової природи договору публічного гранту надасть можливість виокремити закономірності та засади, які в подальшому стануть основою належного правового регулювання інституту «публічного гранту» на рівні закону.

Список використаних джерел:

1. Податковий кодекс України від 2 грудня 2010 року № 2755-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#n3704>
2. Про науку та науково-технічну діяльність: Закон України від 26 листопада 2015 року № 848-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/848-19#n744>
3. Про освіту: Закон України від 5 вересня 2017 року № 2145-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>
4. Про наукові парки: Закон України від 25 червня 2009 року № 1563-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1563-17#Text>
5. Про державну підтримку кінематографії в Україні: Закон України від 23 березня 2017 року № 1977-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1977-19#Text>
6. Про державну підтримку книговидавничої справи в Україні: Закон України від 6 березня 2003 року № 601-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/601-15#Text>
7. Про культуру: Закон України від 14 грудня 2010 року № 2778-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2778-17#Text>
8. Про виконання програм Глобального фонду для боротьби із СНІДом, туберкульозом та малярією в Україні: Закон України від 21 червня 2012 року № 4999-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4999-17#Text>
9. Про медіа: Закон України від 13 грудня 2022 року № 2849-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2849-20#Text>
10. Костів М.Т. Приватноправові відносини з іноземним елементом з надання грантової допомоги. Дис. Доктора філософії зі спеціальності 081 – Право. Київ : Науково-дослідний інститут приватного права і підприємництва імені академіка Ф.Г. Бурчака Національної академії правових наук України, 2023. 179 с.
11. Якимчук Н.Я. Особливості правового регулювання відносин в сфері надання бюджетних грантів. *Juris EUROPENSIS SCIENTIA*. 2023. Випуск 3. С. 69–76.
12. Кобеля-Звір М.Я. Основні підходи до визначення поняття гранту. *Київський економічний науковий журнал*, 2023. Випуск 2. С. 16–21. URL: <https://doi.org/10.32782/2786-765X/2023-2-2>
13. Деякі питання надання грантів бізнесу : Постанова Кабінету Міністрів України від 21 червня 2022 р. № 738. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/738-2022-п#n200>
14. Про адміністративну процедуру: Закон України від 17 лютого 2022 року № 2073-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2073-20#Text>
15. Про відкритість використання публічних коштів : Закон України від 11 лютого 2015 року № 183-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/183-19#Text>

Дата першого надходження рукопису до видання: 22.08.2025

Дата прийнятого до друку рукопису після рецензування: 10.09.2025

Дата публікації: 25.09.2025